

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी
स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन
सोसायटी अंतर्गत शैक्षणिक संस्थांचा
जिर्णोध्दार, जतन आणि संवर्धन करणे.

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन जापन क्रमांक : योजना-२०२५/प्र.क्र.०१/बांधकामे
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १४ ऑक्टोबर, २०२५.

वाचा:-

१. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. सान्यावि-२०१५/प्र.क्र.१६३/ बांधकामे, दिनांक ९ ऑक्टोबर, २०१५.
२. “१०० दिवसांचे नियोजन आराखडा सादरीकरण” या विषयावर मा.मुख्यमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली मंगळवार, दिनांक ३१ डिसेंबर, २०२४ रोजी, सह्याद्री अतिथी गृह, मुंबई येथे संपन्न झालेल्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना:-

भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे एक युग पुरुष व आधुनिक भारताच्या निर्मितीचे शिल्पकार होते. ते एक विद्वान कायदेतज्ञ, अर्थतज्ञ, समाजसुधारक आणि द्रष्टे नेते होते. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी भारतीय संविधानाचे शिल्पकार म्हणून संविधानात लोकशाही, स्वातंत्र्य, सामाजिक न्याय, समता आणि बंधुता या मुल्यांच्या आधारे आधुनिक भारताच्या विकासाचा पाया रचला आहे. अस्पृश्यता निवारण, शिक्षणाचा प्रसार, स्त्री-पुरुष समानता आणि श्रमिक हक्कांसाठी त्यांनी आयुष्यभर संघर्ष केला. महाराष्ट्राच्या या महान सुपुत्राने केवळ महाराष्ट्राचेच नव्हे, तर संपूर्ण भारताचे उज्ज्वल भविष्य घडविले आहे. शिक्षण, आर्थिक विकास, जलसंपदा नियोजन, औद्योगिक धोरणे यांवर त्यांनी ठोस विचार मांडून आधुनिक भारताच्या सर्वांगीण प्रगतीचा पाया रचला आहे. आपल्या संविधानाला ७५ वर्ष पूर्ण झाली असून भारत देश एक महासत्ता बनण्याच्या दिशेने वाटचाल करीत आहे. त्यामागे भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे फार मोठे योगदान आहे.

महाराष्ट्र शासनाने भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंती वर्षानिमित्त सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय दि.०९.१०.२०१५ अन्वये निश्चित करण्यात आलेल्या कार्यक्रमातील भाग-१ मधील अनुक्रमांक ६ अनुसार डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवनाशी निगडीत असलेल्या स्थळांचा विकास करणे, अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकासाठी ऐतिहासिक सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्त्व असलेल्या स्थळांचा विकास करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी दि. ८ जुलै, १९४५ रोजी “द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटीची” स्थापना केली, जी अनुसूचीत जाती आणि इतर मध्यमवर्गास उच्च शिक्षण देण्यासाठी महाराष्ट्रातील एक शैक्षणिक संस्था आहे. सदर संस्थेच्या वतीने भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेली शाळा /महाविद्यालये /वसतिगृहे यांच्या स्थापनेस सुमारे ७५ वर्षांपेक्षा जास्त काळ लोटला असून; सदर इमारतींची बांधकामे जीर्ण झालेली आहेत. सदर इमारतींचा जिर्णोध्दार व दुरूस्तीसह नुतनीकरण करणेबाबत शासनास अनेक प्रस्ताव प्राप्त होत असतात. यास्तव भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी

अंतर्गत शैक्षणिक संस्थांचा जिर्णोध्दार, जतन आणि संवर्धन करण्याकरीता स्वतंत्र योजना तयार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

मा. मंत्रीमंडळाच्या दि. १४.१०.२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णयानुसार भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी “द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी, मुंबई” अंतर्गत स्थापन केलेली शाळा/महाविद्यालये/ वसतिगृहे यांचे जतन व संवर्धन करण्यासाठी स्वतंत्र योजना तयार करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

योजनेचे शीर्षक: भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी अंतर्गत शैक्षणिक संस्था व वसतिगृहे इमारत जिर्णोध्दार, जतन आणि संवर्धन करणे.

उद्दिष्ट: भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी अंतर्गत शैक्षणिक संस्था व वसतिगृहांच्या माध्यमातून देण्यात येणारे शिक्षण, शैक्षणिक सोयी सुविधा यापुढेही कायम सुरु रहाव्यात याकरिता सदर शैक्षणिक संस्था व वसतिगृहे यांच्या इमारतींचे जतन आणि संवर्धन करणे.

अ) भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी अंतर्गत शैक्षणिक संस्थांची नावे:-

१. सिध्दार्थ नाईट हायस्कूल, मुंबई (सन-१९४६)
२. सिध्दार्थ महाविद्यालय कला, वाणिज्य आणि विज्ञान (बुध्दभवन) फोर्ट, मुंबई (सन-१९४६)
३. मिलिंद कला महाविद्यालय, औरंगाबाद (छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५०)
४. मिलिंद विज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद (छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५०)
५. सिध्दार्थ वाणिज्य व अर्थशास्त्र महाविद्यालय, मुंबई (सन-१९५३)
६. मिलिंद मल्टीपर्पज हायस्कूल, औरंगाबाद (छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५५)
७. मिलिंद प्रि-प्रायमरी अँड प्रायमरी इंग्लिश स्कूल, औरंगाबाद (छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५५)
८. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर वाणिज्य व अर्थशास्त्र महाविद्यालय वडाळा, मुंबई (सन-१९५६)
९. सिध्दार्थ विधी महाविद्यालय, (आनंदभवन) मुंबई (सन-१९५६)

आ) भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेल्या द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी, मुंबई अंतर्गत वसतिगृहांची यादी:-

१. अजिंठा बॉईज हॉस्टेल, औरंगाबाद(छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५५)
२. प्रज्ञा मुलींचे वसतिगृह, औरंगाबाद (छत्रपती संभाजीनगर) (सन-१९५५)

कार्यपद्धती:-

१. या योजनेंतर्गत द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी या संस्थेंतर्गत उपरोक्त नमूद संस्था व वसतिगृहांच्या इमारतींची जिर्णोध्दाराच्या बांधकामाचे सविस्तर प्रस्ताव संबंधित जिल्ह्याच्या सहाय्यक आयुक्तांनी आवश्यक त्या सर्व कागदपत्रांसह (नियोजित प्रकल्पाचा आराखडा, ले-आऊट प्लान, अंमलबजावणी यंत्रणेच्या संबंधित विभागाचे कार्यकारी अभियंता यांनी प्रमाणित केलेले कामाचे अंदाजपत्रक, सुसाध्यता अहवाल इत्यादींसह प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात येतील.
२. संबंधित सहाय्यक आयुक्तांनी त्यांच्याकडे प्राप्त झालेल्या/तथा तयार केलेल्या सर्व संस्थांचे प्रस्ताव तपासून व त्रुटी असल्यास; त्रुटी पूर्तता करून घेवून प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, प्रादेशिक विभाग यांचेकडे स्वयंस्पष्ट अभिप्राय व शिफारशीसह सादर करण्यात येतील.
३. प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, प्रादेशिक विभाग हे आपल्या स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह प्रस्ताव आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांना सादर करतील. आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी त्यांच्या स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह सर्व संस्थांचे प्रस्ताव शासनास मान्यतेसाठी सादर करतील.

४. सदर शैक्षणिक संस्था व वसतिगृहांच्या इमारतींच्या दुरुस्तीचे प्रस्ताव प्रचलित नियमाप्रमाणे तांत्रिक छाननी/सहमती (Technical Approval) नंतर शासन स्तरावरील सक्षम प्राधिकारी यांच्या मान्यतेस्तव सादर करण्यात येतील.
५. सदर योजनेतील बांधकामांचे पर्यवेक्षण सहायक आयुक्त, समाजकल्याण यांनी दर तीन महिन्यांनी करून त्याबाबतचा अहवाल आयुक्त, समाजकल्याण यांचेमार्फत शासनास सादर करावा.

प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता:-

१. रु.१५ कोटी पेक्षा कमी किंमत असलेल्या अंदाजपत्रकीय रकमेच्या कामांच्या ढोबळ अंदाजपत्रकास सार्वजनिक बांधकाम विभाग/आदिवासी विकास विभाग व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत कार्यरत स्वतंत्र बांधकाम व्यवस्थापन कक्षाच्या क्षेत्रीय स्तरावरील तांत्रिक मान्यता (Technical Sanction) प्रदान करण्यास सक्षम अधिका-याने तांत्रिक सहमती (Technical Approval) प्रदान केल्यानंतर संबंधित मुख्य अभियंता यांच्याकडून शिफारशीसह प्राप्त अंदाजपत्रकानुसार विभागाकडील कामाची निकड व अनुदानाच्या उपलब्धतेनुसार विहीत कार्यपद्धतीने प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येईल.
२. मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील उच्चाधिकार समितीमध्ये छाननी करण्यात येणा-या रु. १५ कोटी पेक्षा जास्त किंमत असलेल्या अंदाजपत्रकीय रकमेच्या कामांना प्रचलित नियमाप्रमाणे तांत्रिक सहमती (Technical Approval) दिल्यानंतर विभागाकडील कामाची निकड व अनुदानाच्या उपलब्धतेनुसार विहीत कार्यपद्धतीने प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येईल.

खर्च:-

द पीपल्स एज्युकेशन सोसायटी, मुंबई यांच्या अखत्यारित येणारी भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी स्थापन केलेली शाळा/ महाविद्यालये/ वसतिगृहांच्या इमारतींचा जिर्णोद्धार, जतन व संवर्धनाच्या बांधकामांवर होणारा खर्च हा मागणी क्र. एन-३, मुख्य लेखाशिर्ष २२२५- अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण, ०१, अनुसूचित जातीचे कल्याण, ७८९- अनुसूचित जाती घटक योजना, ०२- भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची १२५ वी जयंती साजरी करणे, (योजनांतर्गत-दत्तमत) लेखाशिर्ष- २२२५ डी ८२३ या लेखाशिर्षाखाली उपलब्ध तरतूदीमधून भागविण्यात यावा. यासाठी प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण विभाग, संबंधीत यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय हा महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून, त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २०२५१०१४१६१००४६५२२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. हर्षदीप कांबळे)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधान परिषद, विधानमंडळ, मुंबई.
४. सर्व सन्माननीय संसद सदस्य, विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य.
५. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपूर.

६. प्रधान सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. आयुक्त, समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. मा. मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव.
९. मा. राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव.
१०. प्रादेशिक उपायुक्त, समाज कल्याण विभाग, सर्व.
११. सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण, सर्व.
१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, सर्व.
१३. निवडनस्ती/बांधकामे.